

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

11 oktober 1996

No. DN. 965400

Directie Natuurbeheer

AAN
Kamer 3404

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103) worden de volgende gebieden aangewezen:
  - a. het op bijlage A van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Biesbosch";
  - b. het op bijlage B van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Dwingelderveld";
  - c. het op bijlage C van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Kil van Hurwenen en omstreken";
  - d. het op bijlage D van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Nederlandse Zwingebed".
2. De aanwijzingen, bedoeld in het eerste lid, gaan vergezeld van een toelichtende nota, welke deel uitmaakt van deze beschikking.

Artikel 2

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

's-Gravenhage, 11 oktober 1996

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
(w.g.) J.J. van Aartsen

Toelichting voor de Staatscourant

Artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103), bepaalt dat voor de leefgebieden van de in bijlage I van de richtlijn vermelde vogelsoorten speciale beschermingsmaatregelen getroffen worden, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.

- De Lid-Staten -

De Lid-Staten dienen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte leefgebieden als speciale beschermingszone aan te wijzen, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten behoeven. Gelijksoortige maatregelen dienen de Lid-Staten ingevolge artikel 4, tweede lid, van de richtlijn te nemen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels.

Een aanwijzing als speciale beschermingszone heeft een aantal in de desbetreffende richtlijn vastgelegde gevolgen. Wat betreft het nationale beleid kan daaraan worden toegevoegd dat het in 1994 bijgestelde beleid ten aanzien van de jacht in natuurgebieden onder meer van toepassing is op gebieden welke zijn aangewezen als speciale beschermingszone. Dit bijgestelde beleid houdt in dat in natuurgebieden geen jacht plaatsvindt op trekkende wildsoorten en dat jacht op standwildsoorten in beginsel slechts plaatsvindt indien bepaalde met name genoemde belangen daartoe nopen. In het geval van de onderhavige vier gebieden is dit beleid overigens ook nu al grotendeels van toepassing, vanwege de status van Nationaal Park of van beschermd natuurmonument en vanwege de beheerders.

Tot nog toe zijn in Nederland, sinds 1986, drieëntwintig gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. In het Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996 wordt de aanwijzing van de bovengenoemde vier gebieden aangekondigd. Bij de onderhavige beschikking worden deze aangewezen. De in de beschikking genoemde kaarten en toelichtende nota's liggen ter inzage in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Bezuidenhoutseweg 73 te 's-Gravenhage.

Biesbosch

Het gebied "Biesbosch", bestaande uit de Dordtse, Sliedrechtse en Brabantse Biesbosch (inclusief een deel van de Noordwaard) ligt in de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant, in de gemeenten Dordrecht, Werkendam, Dussen, Made en Drimmelen en Hooge en Lage Zwaluwe. De oppervlakte beslaat ongeveer 8.850 ha, waarvan circa 6.700 ha in eigendom is van de Staat der Nederlanden.

De Biesbosch is van oorsprong een zoetwatergetijdegebied. Het landschap wordt gekenmerkt door rivieren, kreken, slikken, rietgorzen, bekade grienden en polders. Door de afsluiting van het Haringvliet in 1970 is het normale getij verdwenen en vervangen door een schijngetij. Hierdoor is de oppervlakte aan slikken afgenomen en treedt plaatselijk erosie op.

Ondanks de grote veranderingen die in het gebied zijn opgetreden, onderscheidt de Biesbosch zich in ornithologisch opzicht nog altijd als een uitermate belangrijk broedgebied van moeras- en watervogels. Hoewel het wegvallen van het getij de Biesbosch voor een aantal soorten minder aantrekkelijk heeft gemaakt, is het gebied nog altijd van internationaal belang als pleisterplaats en overwinteringsgebied voor tal van watervogels en roofvogels. De Brabantse Biesbosch is met name van belang als pleister-, foerageer-, en slaapplaats voor vele duizenden eenden en ganzen. De Dordtse Biesbosch kenmerkt zich door grote rust. Daardoor is het een belangrijk ruigebied en pleisterplaats. Ook de Sliedrechtse Biesbosch is van belang als pleisterplaats.

Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Roerdomp, Porseleinhoen, IJsvogel, Blauwborst, Purperreiger, Kwartelkoning, Visdief, Zwarte stern, Lepelaar, Brandgans, Aalscholver, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Visarend, Bruine en Blauwe kiekendief, Smelleken, Slechtvalk, Kluut, Goudplevier, Kempphaan, Bosruiter, Velduil, Zwarte wouw, Rode wouw en Zeearend.

Bestuur en beheer van de Biesbosch zijn gericht op bescherming en behoud van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied.

Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuur-schema Groene Ruimte (1993/1995), de instelling als Nationaal Park in 1994, de aanmelding, in 1980, van een deel van de Brabantse Biesbosch als "wetland" als bedoeld in de te Ramsar tot stand gekomen "Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis", de aanwijzing als reservaatgebied in het kader van de Relatienota en de aanwijzing als natuurontwikkelingsgebied van een deel van het gebied, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer. Naast de natuurfunctie vervult de Biesbosch een functie voor o.a. de openluchtrecreatie, de waterhuishouding, de scheepvaart, de landbouw, de visserij en bepaalde vormen van defensie. De huidige spaarbekkens zijn buiten de begrenzing van de speciale beschermingszone gelaten.

Dwingelderveld

Het Nationaal Park "Dwingelderveld" ligt in de provincie Drenthe, in de gemeenten Dwingeloo, Beilen en Ruinen. De oppervlakte bedraagt ongeveer 3.690 ha, waarvan de helft in eigendom is van de Staat der Nederlanden en een derde in eigendom is van de Vereniging Natuurmonumenten.

Het gebied ligt in een karakteristiek Drents esdorpenlandschap. De voormalige stuifzanden en delen van het oorspronkelijke heide-areaal zijn echter in de vorige en, met name, deze eeuw grotendeels bebost, voornamelijk met naaldhout, terwijl andere delen van het heide-areaal zijn omgezet in landbouwgrond.

De voorkomende levensgemeenschappen zijn onder meer die van droge en natte heide, jeneverbessstruwelen, voedselarme heideplassen, hoogvenen, droge naaldbossen, droge gemengde bossen en schrale graslanden.

Door de grote variatie aan terreintypen heeft het Dwingelderveld een zeer rijke broedvogelbevolking. Ook is het gebied van belang als foerageer- en rustgebied voor vele soorten trek- en wintervogels. Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Boomleeuwerik, Grauwe klauwier, Porseleinhoen, Wespendif, Zwarte specht, Boomleeuwerik, Goudplevier, Blauwe en Bruine kiekendief, Bosruiter, Zwarte stern, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Brandgans, Rode wouw, Visarend, Slechtvalk, Smelleken, Kraanvogel en Velduil.

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuur-schema Groene Ruimte (1993/1995), de instelling als Nationaal Park in 1991, de aanwijzing als reservaatgebied in het kader van de Relatienota van de in het Dwingelderveld gelegen landbouwgronden, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

Naast de natuurfunctie vervult het Dwingelderveld een functie voor o.a. de recreatie, de landbouw en de bosbouw.

Kil van Hurwenen

De "Kil van Hurwenen en omgeving" ligt in de provincie Gelderland in de gemeenten Zaltbommel, Rossem en Neerijnen. De totale oppervlakte bedraagt circa 1.005 ha. Het gebied omvat drie uiterwaarden die ter weerszijden van de Waal zijn gelegen: de Hurwenensche Uiterwaard, de Rijswaard en de Heesseltsche Uiterwaarden, en is deels in beheer bij Staatsbosbeheer en de stichting Het Gelders Landschap.

De uiterwaarden bestaan uit oude strangen, ontgrondingsplassen, moerassen, wilgevlodbossen, grienden en vochtige graslanden met hagen en struwelen. Het gebied vormt een representatief onderdeel van het Nederlandse rivierenlandschap, dat gekenmerkt wordt door rivierdynamiek, een grote openheid en plaatselijke hoogteverschillen.

Het gebied vormt één van de belangrijkste rust- en foerageergebieden voor watervogels en steltlopers en één van de belangrijkste broedgebieden voor moeras- en weidevogels in het rivierengebied. Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Aalschover, Kleine zwaan, Visarend, Roerdomp, Bruine kiekendief, Porseleinhoen, Visdief, Zwarte stern, Kwartelkoning en Blauwborst.

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden. Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuurschema Groene Ruimte (1993/1995), de aanwijzing van delen van het gebied als reservaatgebied in het kader van de Relatienota of als staatsnatuurmonument in het kader van de Natuurbeschermingswet, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

Naast de natuurfunctie vervult de Kil van Hurwenen een functie voor o.a. de waterstaat, het verkeer en vervoer, de landbouw, de recreatie en de kleiwinning.

Het Nederlandse Zwingebied

Het "Nederlandse Zwingebied" is gelegen in de provincie Zeeland in de gemeenten Sluis-Aardenburg en Oostburg. Het gebied omvat naast het Nederlandse deel van Het Zwin een deel van de aangrenzende dijken, kustduinen en Noordzeestrand alsmede een aantal aangrenzende poldergebieden. Het gebied heeft een oppervlakte van circa 128 ha en is grotendeels in eigendom van de Staat en in beheer bij de stichting Het Zeeuwse Landschap en, deels, Staatsbosbeheer.

Het Zwin bestaat uit een grensoverschrijdend slufteergebied, waarvan het grootste deel op Belgisch grondgebied is gelegen. Het is een restant van een voormalige zeearm, waarin zich schorren hebben gevormd. Het wordt aan de zeezijde begrensd door strand en jonge duinen en aan de landzijde door met struweel begroeide duinen, overgaand in een zeedijk. Via een getijdegeul staat het gebied in open verbinding met de Noordzee.

Het (grotere) Belgische deel van Het Zwin, met de aangrenzende polders, is reeds eerder aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogelrichtlijn.

Het Nederlandse Zwingebied is als broedgebied van belang voor tal van kustvogels en tevens als pleister-, foerageer- en slaappleaats voor trek- en wintervogels. Soorten van belang uit oogpunt van de EG-Vogelrichtlijn zijn: Zwartkopmeeuw, Blauwborst, Goudplevier, Kempshaan, Kluut, Grote stern, Noordse stern, Visdief, Dwergstern, Lepelaar, Aalscholver, Kleine zilverreiger, Blauwe- en Bruine kiekendief, Smelleken, Slechtvalk, Velduil en Brandgans.

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit komt onder meer tot uiting in de status als "kerngebied" en "natuurontwikkelingsgebied" in het Natuurbeleidsplan (1990) en in het Structuurschema Groene Ruimte (1993/1995), de aanwijzing als beschermd natuurmonument in het kader van de Natuurbeschermingswet van de Kievittepolder, de aanwijzing als reservaatgebied in het kader van de Relatienota van delen van de Oudelandsche polder en de Willem-Leopold Polder, de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
(w.g.) J.J. van Aartsen

TOELICHTING BIJ DE AANWIJZING VAN NATIONAAL PARK HET "DWINGELDERVELD "
ALS SPECIALE BESCHERMINGSZONE IN HET KADER VAN DE EG -VOGELRICHTLIJN

1. Inleiding

Het "Dwingelderveld" ligt in de provincie Drenthe en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Dwingeloo, Beilen en Ruinen. De oppervlakte bedraagt ongeveer 3.692 ha, waarvan 1808 ha in eigendom is van Staatsbosbeheer, 1356 ha van de Vereniging Natuurmonumenten en 528 ha van particulieren.

Het gebied ligt in een karakteristiek Drents esdorpenlandschap. De voormalige stuifzanden en delen van het oorspronkelijke heideareaal zijn echter in de vorige en, met name, deze eeuw grotendeels bebost, voornamelijk met naaldhout, terwijl andere delen van het heideareaal zijn omgezet in landbouwgrond.

De voorkomende levensgemeenschappen zijn onder meer die van droge en natte heide, jeneverbesstruwelen, voedselarme heideplassen, hoogvenen, droge naaldbossen, droge gemengde bossen en schrale graslanden.

Het Dwingelderveld vormt het leefgebied van tal van de in artikel 4, eerste lid, van de EG-Vogelrichtlijn genoemde soorten.

In deze toelichting zal vervolgens worden ingegaan op de vogelkundige waarden van het Dwingelderveld, de begrenzing van het als speciale beschermingszone aangewezen gebied, het bestuur en beheer van het Dwingelderveld en de gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone.

2. Vogelkundige waarden

Door de grote variatie aan terreintypen heeft het Dwingelderveld een zeer rijke broedvogelbevolking. In de periode 1982-1995 zijn in totaal 128 soorten broedvogels waargenomen.

Bij vergelijking van de broedvogelgemeenschappen van de Nederlandse heidevelden komt die van het Dwingelderveld als compleetste en soortenrijkste naar voren. Kenmerkende en/of zeldzame soorten voor het gebied zijn: Boomvalk, Kwartel, Grutto, Watersnip, Wulp, Koekoek, Boomleeuwerik, Boompieper, Grasmus, Tapuit, Paapje, Roodborsttapuit, Gekraagde roodstaart, Grauwe klauwier en Geelgors.

Kenmerkende en/of zeldzame soorten voor de vennen en moerassen in het gebied zijn: Geoorde fuut, Dodaars, Bergeend, Pijlstaart, Slobeend, Winter- en Zomertaling, Bruine kiekendief, Waterral, Porseleinhoen en Zwarte stern.

Kenmerkende en/of zeldzame soorten voor de aanwezige bossen zijn: Wespendief, Havik, Sperwer, Boomvalk, Houtsnip, Bosuil, Ransuil, Steenuil, Zwarte specht, Grote bonte specht, Kleine bonte specht, Boomleeuwerik, Boompieper, Wielewaal, Fluitier, Gekraagde roodstaart, Grauwe vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Grote lijster, Kuifmees, Appelvink, Goudvink, Barmsijs en Kruisbek. Een aantal van deze soorten wordt ook aangetroffen in de houtwallen en bosschages van het cultuurland.

Soorten die kenmerkend zijn voor de in het gebied liggende cultuurgronden (inclusief bebouwing) zijn: Kwartel, Patrijs, Grutto, Kerkuil, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Paapje, Roodborsttapuit, Zwarte roodstaart en Grasmus.

In het Dwingelderveld zijn in de periode 1982-1995 in totaal 261 soorten trek- en wintervogels waargenomen. Dat is voor een binnenlands gebied een uitzonderlijk hoog aantal. Het gaat met name om grote aantallen watervogels, steltlopers, meeuwen, roofvogels en zangvogels. Het gebied fungeert daarbij als foerageer- en rustgebied.

Meer dan 30 soorten vogels hebben een slaapplaats op het Dwingelderveld. Deze soorten zoeken overdag voedsel in de aangrenzende landbouwgebieden en verzamelen zich 's avonds in grote groepen aan de randen van het open water (meeuwen, ganzen en steltlopers) of in de lage en hoge begroeiingen (duiven en zangvogels). Getalsmatig belangrijke soorten zijn Rietgans, Wilde eend, Goudplevier, Grutto, Regenwulp, Kramsvogel, Kruisbek en verschillende soorten kraaiachtigen.

Andere belangrijke doortrekkers en overwinteraars zijn: Kolgans, Grauwe gans, Wintertaling, Blauwe kiekendief, Bruine kiekendief, Groenpootruiter, Witgatje, Bosruiter, Zwarte stern, Graspieper, Keep en, meer incidenteel, Kleine zwaan, Wilde zwaan, Brandgans, Rode wouw, Visarend, Slechtvalk, Smelleken, Kraanvogel en Velduil.

De soorten van belang uit oogpunt van artikel 4, eerste lid, van de EG-Vogelrichtlijn, die vermeld staan in bijlage I van deze richtlijn (versie 1991), zijn onderstreept aangegeven.

3. Begrenzing

De begrenzing van het Dwingelderveld als speciale beschermingszone komt vrijwel geheel overeen met die van het Nationaal Park Dwingelderveld. De begrenzing is zo gekozen dat in landschappelijk en ecologische opzicht een samenhangend geheel wordt gevormd. Landbouwgronden en intensieve recreatieve voorzieningen zijn niet in de begrenzing opgenomen, tenzij op adequate wijze inpassing kon worden bewerkstelligd.

In het noorden wordt de grens gevormd door de noordrand van de bossen van de Boswachterij Dwingeloo en de aangrenzende particuliere bossen, waarbij een aantal landbouwenclaves is meegenomen.

De oostgrens wordt gevormd door de rijksweg A28/E232. In zuidelijke richting grenst het gebied aan de landbouwgronden ten zuiden van de Kraloër en Benderse heide. In het westen wordt in grove lijnen de grens gevormd door de buitenrand van de particuliere bossen, waarbij eveneens een aantal landbouw- en recreatieenclaves is meegenomen.

Voor de precieze begrenzing wordt verwezen naar de kaart behorende bij de aanwijzing als speciale beschermingszone.

4. Bestuur en beheer

Bestuur en beheer zijn gericht op de instandhouding en ontwikkeling van de natuurwaarden, waaronder de vogelkundige waarden, van het gebied. Dit kan aan de hand van onderstaande punten worden geïllustreerd.

- Het Dwingelderveld maakt deel uit van de ecologische hoofdstructuur van Nederland, zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (1990), waarbij het gebied is aangeduid als kerngebied. Het beleid ten aanzien van kerngebieden is gericht op het veiligstellen en vergroten van de bestaande natuurwaarden.
- In het Structuurschema Groene Ruimte (1993/1995) is deze ecologische hoofdstructuur eveneens is aangegeven.
- Het Dwingelderveld heeft op 22 augustus 1991 de definitieve status van Nationaal Park verkregen.
- Op het Dwingelderveld is het Streekplan Drenthe (1990) van toepassing. Hierin heeft het grootste deel van het gebied de aanduiding natuur- en/of bosgebied. De landbouwenclaves in

het gebied hebben de aanduiding agrarisch gebied met hoge landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde waar de Relatienota van toepassing is. Een drietal kleinere terreinen is aangeduid als terrein voor de verblijfsrecreatie. Ten aanzien van de verblijfsrecreatie in het gebied staat het streekplan een terughoudend beleid voor.

- In de relevante bestemmingsplannen van de gemeenten Dwingeloo, Beilen en Ruinen hebben de heideterreinen van het Dwingelderveld de bestemming natuureservaat c.q. natuurschoongebied en de bosgebieden de bestemming natuurschoongebied c.q. bos. De landbouw enclaves hebben de bestemming agrarisch gebied zonder bebouwing; gebied van landschappelijke en/of cultuurhistorische en/of natuurwetenschappelijke waarde. Recreatieve enclaves hebben de bestemming recreatieterrein ten behoeve van verblijfsrecreatie.
- Ten einde ten aanzien van de aanwezige natuurwaarden een aangepast agrarisch beheer van de in het Dwingelderveld gelegen landbouwgronden mogelijk te maken, zijn deze respectievelijk in 1980, 1984 en 1990 aangewezen als reservaatgebied in het kader van de Relatienota.
- In het kader van het nationaal park is voor het Dwingelderveld een beheers- en inrichtingsplan opgesteld, dat door alle betrokken beheers- en bestuursinstanties wordt onderschreven. Het is een plan in hoofdlijnen, dat onder meer voorziet in zonerings van het recreatief medegebruik van het gebied. Het beheer van de gronden in eigendom bij het Staatsbosbeheer en de Vereniging Natuurmonumenten, is daarnaast mede gebaseerd op beheersplannen die voor deze gebieden zijn opgesteld.

5. Andere gebruiksfuncties in het gebied

Naast de natuurfunctie vervult het gebied een nevenfunctie ten behoeve van onder meer de recreatie, de landbouw en de bosbouw.

In het als speciale beschermingszone aangewezen gebied liggen in totaal acht verblijfsrecreatieve terreinen. Daarnaast is in de directe omgeving van het Dwingelderveld nog een aantal verblijfsaccomodaties aanwezig.

Door dit grote aanbod en de landschappelijke aantrekkelijkheid van het gebied staat het gebied in grote belangstelling bij de dagrecreanten. Er kan worden gewandeld, gefietst en paard gereden. Daarnaast worden in het gebied huifkartochten en diverse soorten rondleidingen georganiseerd. Ten behoeve van de dagrecreatie is in het gebied een aantal voorzieningen getroffen, waaronder parkeer- en picknickplaatsen en een wegen- en padenstelsel.

Volgens het beheers- en inrichtingsplan van het Nationaal Park Dwingelderveld is er een zonerings van het recreatief medegebruik. Hierin worden enkele concentratiegebieden onderscheiden langs de randen van het gebied en in de Boswachterij Dwingeloo. Tevens is er een bezoekerscentrum gericht op voorlichting en educatie en twee steunpunten.

Een deel van de in het gebied gelegen graslanden en akkers wordt op een gangbare landbouwkundige wijze geëxploiteerd. Middels aankoop of het afsluiten van beheersovereenkomsten in het kader van de Relatienota wordt getracht het huidige gebruik te extensiveren.

Een deel van het bosareaal heeft een nevenfunctie ten behoeve van de houtproductie. Staatsbosbeheer en de Vereniging Natuurmonumenten vormen een groot deel van hun bosbestand om naar zo natuurlijk mogelijke boslevensgemeenschappen. In het beheers- en inrichtingsplan is voorzien in een nog groter areaal natuurlijk bos.

In ongeveer 1000 ha van het gebied is de jacht niet verhuurd. Het overige gebied wordt wel bejaagd, zij het veelal onder beperkende voorwaarden.

Het gebied ligt grotendeels in het laagvlieggebied GLV-II. Dit laagvlieggebied was aangewezen in de Regeling vlieghoogten militaire luchtvaartuigen (laatstelijk in 1988), en is in 1994 opnieuw aangewezen in de Regeling VFR-nachtvluchten en minimum-vlieghoogten (1994), ten behoeve van laagvliegen van militaire hefschroefvliegtuigen en van voor opleidingsdoeleinden bestemde propellervliegtuigen.

6. Gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone

De richtlijn van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, nr. 79/409/EEG, Pb. EG., no. L103, bepaalt terzake de speciale beschermingszones het volgende:

- Artikel 3, lid 2, sub a, verplicht de overheid tot het instellen van zones voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van biotopen en leefgebieden van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten.
- Artikel 4 geeft een nadere uitwerking van de in artikel 3, lid 2, sub a, genoemde verplichting tot het instellen van de beschermingszones, waarbij met name prioriteit wordt gegeven aan de in Bijlage I van de EG-Vogelrichtlijn genoemde soorten (artikel 4, lid 1) en de migrerende soorten (artikel 4, lid 2).
- Artikel 4, lid 3, verplicht de overheid tot het toezenden aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen van alle nuttige gegevens, zodat zij de geëigende initiatieven kan nemen voor de coördinatie die nodig is om te bereiken dat de zones bedoeld in lid 1 enerzijds, en in lid 2 anderzijds, een samenhangend geheel vormen dat voldoet aan de eisen inzake bescherming van de soorten in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is.
- Artikel 4, lid 4, verplicht de overheid tot het nemen van passende maatregelen om vervuiling en verslechtering van de woongebieden in de in de leden 1 en 2 bedoelde beschermingszones te voorkomen, alsmede om te voorkomen dat de vogels aldaar worden gestoord, voor zover deze vervuiling, verslechtering en verstoring, gelet op de doelstellingen van dit artikel, van wezenlijke invloed zijn.
- Artikel 12, lid 1, verplicht de overheid om de drie jaar, te rekenen vanaf het verstrijken van de in artikel 18, lid 1, bedoelde termijn bij de Commissie een rapport in te dienen over de toepassing van de nationale maatregelen die krachtens de richtlijn zijn getroffen.

Terzake van de speciale beschermingszones is ook de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Pb. EG L 206) van belang. Artikel 7 van de Habitatrichtlijn bepaalt namelijk dat de verplichtingen, voortvloeiende uit de artikelen 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn in de plaats treden van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, van de EG-Vogelrichtlijn. De Habitatrichtlijn bevat terzake van de speciale beschermingszones de volgende verplichtingen:

- Artikel 6, lid 2, verplicht de overheid tot het treffen van passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover deze factoren, gelet op de doelstellingen van de richtlijn, een significant effect zouden hebben.
- Artikel 6, lid 3, schrijft voor dat voor elk plan of project, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, een passende beoordeling moet worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied. De bevoegde instanties mogen slechts toestemming geven voor het bedoelde plan of project, nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

- Artikel 6, lid 4, bepaalt dat een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, slechts gerealiseerd mag worden om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Wel dient de overheid in dat geval alle nodige compenserende maatregelen te nemen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologisch netwerk, Natura 2000 genaamd, in stand blijft. Wanneer het betrokken gebied een gebied met een zogenaamd prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten worden aangevoerd, dan wel - na advies van de Europese Commissie - andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

Wat betreft het nationale beleid kan o.a. worden vermeld dat het in 1994 bijgestelde beleid ten aanzien van de jacht in natuurgebieden onder meer van toepassing is op gebieden welke zijn aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogelrichtlijn (het geldt daarnaast ook voor o.a. Nationale Parken). Dit bijgestelde beleid houdt in dat in natuurgebieden geen jacht plaatsvindt op trekkende wildsoorten en dat jacht op standwildsoorten in beginsel slechts plaatsvindt indien bepaalde met name genoemde belangen daartoe nopen. Getracht wordt deze beleidslijn zo spoedig mogelijk te effectueren. In het geval van het "Dwingelderveld" is dit beleid overigens ook zonder de onderhavige aanwijzing al van toepassing, aangezien het gebied reeds de status van Nationaal Park heeft.